

BIBLIOTEKA „USPEH”

116

NEOBUZDANI AMAZON

DŽEF BEZOS I NASTANAK
GLOBALNE IMPERIJE

BRED STOUN

Finesa

Beograd, 2023.

Naslov originala
Amazon Unbound
JEFF BEZOS and the INVENTION of a GLOBAL EMPIRE
Brad Stone

Simon & Schuster
1230 Avenue of the Americas, New York, NY 10020
Copyright © 2021 by Brad Stone

Izdavač
Finesa d.o.o. Beograd, Krunska 36
tel: +381112645122; +381646454859
www.finesa.edu.rs

Za izdavača
Lidija Maričić

Glavni urednik
Lidija Maričić

Urednik izdanja
Danica Banić

Prevod
Mirjana Ivanji

Lektura i korektura
Gordana Sajić Jovanović

Grafička priprema
iLearn d.o.o.
Marija Milenković

Štampa
F.U.K. Beograd

Tiraž: 1000

ISBN: 978-86-6303-084-8

Beograd, 2023.

Mom ocu, Robertu Stounu

SADRŽAJ

Uvod 1

PRVI DEO: IZUMI 23

Poglavlje 1: OBERMENADŽER PROIZVODA 25

Poglavlje 2: IME SUVIŠE DOSADNO DA BI SKRENULO PAŽNJU 65

Poglavlje 3: KAUBOJI I UBICE 85

Poglavlje 4: GODINA KADA SU SE JELE VRANE 117

Poglavlje 5: „DEMOKRATIJA UMIRE U MRAKU” 145

Poglavlje 6: BOMBARDOVANJE HOLIVUDA 167

DRUGI DEO: POLUGA 197

Poglavlje 7: UREĐAJ ZA SELEKCIJU 199

Poglavlje 8: BUDUĆNOST AMAZONA JE U JEFTINIM STVARIMA 229

Poglavlje 9: POSLEDNJA MILJA 265

Poglavlje 10: RUDNIK ZLATA U DVORIŠTU 303

Poglavlje 11: KORAK PO KORAK, ŽESTOKO 329

TREĆI DEO: NEPOBEDIVOST 353

Poglavlje 12: DOZVOLA ZA DELOVANJE 355

Poglavlje 13: OTEŽAVAJUĆI FAKTORI 391

Poglavlje 14: SVOĐENJE RAČUNA 427

Poglavlje 15: PANDEMIJA 465

O autoru 499

„Njegova genijalnost se nije ogledala u izumima; ogledala se, zapravo, u pronalaženju sistema za izume. Više desetina istraživača, inženjera, kao i izumitelja razvojnih procesa, radili su po Edisonovim nalogima, u pažljivo osmišljenoj, hijerarhijski strukturisanoj organizaciji, koju je on osnovao i nadgledao.”

– Grejam Mur, *Poslednji dani noći*
(*The Last Days of Night*; roman)

„Uvek mi se to činilo čudnim... Ono zbog čega se divimo ljudima – ljubaznost i velikodušnost, iskrenost, poštenje, razumevanje i osećajnost – u našem sistemu su propratne pojave neuspeha. Istovremeno se osobine koje preziremo – grubost, pohlepa, škrtost, pakost, samoljublje i koristoljubivost – povezuju sa uspehom. Dok se ljudi dive osobinama iz prve grupe, vole rezultate iz druge.

– Džon Stajnbek, *Gužva u fabrici* (*Cannery Row*)

UVOD

BIO JE TO NEKAKAV VELIKI SKUP u zatvorenom prostoru, koji je ubrzo počeo da izgleda anahrono, poput nekog drevnog obreda iz vremena davno izgubljene civilizacije. U nedelju uveče, novembra 2019. godine, mesec dana pre nego što se u Vuhanu, u Kini, pojavio kovid 19, pre početka najgore pandemije u modernoj istoriji, poznate ličnosti iz sveta politike, medija, biznisa i umetnosti, okupile su se na izložbi u Smitsonijanovoj Nacionalnoj galeriji portreta, u Vašingtonu. Mišel Obama, Hilari Klinton, Nensi Pelosi i stotine drugih gostiju napunili su dvorište muzeja zbog zabave na koju se moglo doći samo sa pozivnicom i u elegantnoj odeći. Došli su da bi proslavili dodavanje šest novih portreta Smitsonijanovoj stalnoj muzejskoj kolekciji, u čast američkih ikona, poput Lina-Manuela Mirande, autora mjuzikla *Hamilton*, urednice *Voga* Ane Vintur, kao i najbogatijeg čoveka na svetu, osnivača i izvršnog direktora *Amazona*, Džefa Bezosa.

Bezosov verodostojni portret rad je fotorealiste, Roberta Makardija, na kojem je na potpuno beloj pozadini predstavljen Bezos u

snežnobelaj košulji, sa srebrnom kravatom i strogim pogledom koji je poslednjih dvadeset pet godina izazivao strepnju kod zaposlenih u *Amazonu*. U svom govoru te večeri, dok je primao nagradu *Portret nacije* za posvećenost „služenju, kreativnosti, individualnosti, pronicljivosti i domišljatosti”, Bezos se zahvalio širokom krugu članova porodice i kolega u publici, i iznenadio sve jednom karakterističnom porukom sa primesom javne poniznosti.

„Moj život se zasniva na čitavom nizu grešaka”, rekao je, posle rečitog uvodnog izlaganja njegovog najstarijeg sina, devetnaestogodišnjeg Prestona. „Ja sam na neki način poznat po tome u poslovnom svetu. Koliko ljudi ovde ima fajerfon?” Gomila se zakikotala, pa začutala – *Amazonov* pametni telefon iz 2014. godine je neslavno prošao. „Pa da, niko od vas ga nema. Hvala”, odgovorio je publici koja se smejala.

„Sve zanimljivo što sam ikada uradio, svaki koristan proizvod koji sam ikada napravio, prošao je kroz pravu kaskadu eksperimenata, grešaka i neuspeha”, nastavio je Bezos. „Prekriven sam ožiljcima zbog toga.” Prisetio se kako je izabrao Makardija iz registratora umetnika koji mu je obezbedio Muzej, i rekao da je tražio „nekoga ko će ga naslikati hiperrealistično, sa svim manama i nedostacima, sa svakim delićem postojećeg ožiljnog tkiva.”

Publika je dočekala Bezosov govor na nogama, uz ushićene ovacije. Takvo je bilo to veče. Svirala je grupa *Ert, vind end fajer* (*Earth, Wind & Fire*), gosti su pili i plesali, a komičar Džejms Korden je predao nagradu Ani Vintur, oponašajući je, noseći plavu periku, crne naočare za sunce i kaput postavljen krznom. „Zamolite Džefa Bezosa da mi donese kafu!”, improvizovao je. Gomila imućnih ljudi se grohotom smejala od zadovoljstva.

Ipak, izvan tog skupa imućnih ljudi, osećanja prema *Amazonu* i njegovom izvršnom direktoru usred dvadesetšestogodišnjice posto-

janja kompanije, bila su mnogo komplikovanija. *Amazon* je bio na vrhuncu, ali mu je ime bilo umrljano. Kad god bi se začuo aplauz, istovremeno bi se začule i neprijatne kritike. Klijenti su se divili *Amazonu*, čak su ga i voleli, iako su bili nepoverljivi prema njegovim tajanstvenim namerama, dok je rastuća neto vrednost njegovog osnivača, u poređenju sa teškim stanjem fizičkih radnika u magacinima kompanije izazivala uznemiravajuće pitanje o asimetričnoj distribuciji novca i moći. *Amazon* nije više bio samo jedna nadahnjujuća poslovna priča, već referendum o društvu, o odgovornostima koje velike kompanije imaju prema svojim radnicima, prema zajednici i svetosti naše krhke planete.

Bezos je pokušao da pokaže svoju zabrinutost za poslednje pitanje tako što je osmislio Klimatski zavet (*Climate Pledge*), obećavši da će *Amazon* postati ugljenično neutralna kompanija do 2040. godine, deset godina pre ostvarenja najambicioznijih ciljeva postavljenih Pariskim klimatskim sporazumom. Kritičari su neprestano napadali *Amazon*, tražeći da sledi primer drugih kompanija i otkrije svoj ugljenični otisak – sopstveni doprinos ispuštanju štetnih gasova koji su brzo dovodili do globalnog zagrevanja. *Amazonov* odsek za održivost godinama je radio na osmišljavanju efikasnijih standarda za svoje zgrade i na smanjenju korišćenja neekonomične ambalaže. Međutim, nije bilo dovoljno da jednostavno objave svoj rad, i prate druge kompanije, predstavljajući izveštaj o uticaju emisije ugljen-dioksida. Bezos je insistirao na tome da kompanija tom pitanju pristupi kreativno, kako bi mogla da se smatra liderom, i kako bi milioni klijenata širom sveta mogli i dalje da se osećaju prijatno kada posete njihov sajt i pritisnu dugme na tastaturi na kome piše „kupi odmah”.

Nisu imali konkretan način za ispunjavanje tog cilja, naročito zbog *Amazonove* rastuće armade zagađivača vazduha – aviona, kamiona i kombija za isporuku proizvoda. Bez obzira na to, Bezos je želeo jed-